

Erreferenduaren biharamunean

Haserretu eta burutik behera platerak puskatzea erraza da, atzera konpontzeak emango ditu lanak. Orain artean erakutsi dugun baino buru gchixego erakusten ez badugu behintzat aurrerakoan.

Tristeia, Euskadirentzat, egun hau. Ez dakit zeinek irabaziagoko zuen, denek irabazi duten erreferendu honetan. Galdu, denok galdu dugu. Lotsa.

Estatutuaren aldekoak, salduak eta ustelak ditugu denak, beste ezer ez; Estatutuaren kontrakoak, denak burugabe hutsak, edo faxistak, edo deabruak daki zer. Ez da santurik geratu lepoaren gainean buruarekin. Tristeia da karnabal zikin hau. Eta indignantea da, herri batek, berrogei urte zapalketa ondoren, agintarien tirania ondoren, burla eta insulto ondoren, holako klase politikoarekin kon-tatu beharra. Beste estilo bat espero zitekeen, demokrazia benetan estreinatu nahi bazen. Zero. Ez dugu nota hobetik merezi.

Ez PNV eta ez PSOE, ez HB eta ez EE, salbatzen dira. Denek eman digute espektakulo berdina. Berdintsu da orain zein izan den okerragoa. Kalean edozein hola ikusiko balitz, familiaren lotsagarri irudituko litzaiguke. Politikoez, ordea, ofizio bihurtu digute lotsagabekeria. Arte bat, insultoa. Ehun diktatore koxkor eta ridikulo, aztoratuta, kale guziaren bistan tximukerian, bizi-bizi elka: lar-rutu nahita. Horixe izan da erreferenduaren karpaina. «Mando baten gañian bestia alajaiña». Mando baino satorrago eta ziraunago denak halare. Inoiz eztao trapuzar denak atera dira eguzkitara; insultoa izan da politikoen eta intelektualen tonika jenerala, ahoi ireki duten edo luma hartu duten bakoitzean: eta horiei eman behar diegu konfiantza; tolerantziaren arrastorik ez; errespetoaren ezta izpirik ere; duintasunaren itzalik ez urrutian. Harrokeria, gaizki esana, miztoa eta pozoina, zapokeria, garraisia eta amenazioa, mar-rukeria eta tranpa, histeria. Horra euskaldunen lege berria.

Arrazoiaren lekuan insultoa. Eta informazioaren lekuan bonbar-deoa. Egunotako DEIA ez zegoen ikusterik ere; eta ikusterik ere ez zegoen egunotako EGIN. Bata halakoa bestea, zein baino zein txarrago, partidistago, kargatuago eta karganteago. Bakoitza bere tribuaren tanbor. Eta berea besterik ez, kito. Tribu bakoitzak bere tanborra ezagutzen du eta ez beza beste tribuaren tanborrik entzun ere egin. Besteak eroak dira. Besteak traidoreak dira. Izurritea dira besteak. Inguratu ere, etzazula egin. Kutsatu egingo zaituzte.

Umeak oker eta haundiak okerrera. Denak bata bestearentza-koxeak. Edozein muttiko berde, mundua berak egin balu baino putzago, onen eta gaiztoen juez absoluto. Gizon haundi eta serioak, muttikoak baino okerrago, zaputz eta sakerre. «Haserrearen obrak eztira behin ere konplituak». Baina zer zekien Axularrek, haserrearen obrak zer diren, haserre politikoa denean eta, beraz, legitima-zio itxura batez «haserre santu» eta patriotiko gisa armatu denean.

San Godofredo de Bouillon. Fanatismo eroena, besteari fanatiko hotseginaz. Karlistik eta reketeak, —esango dute gero. Esango didazu diferentzia. Figura tristea, txapel gorritz, beltzez, ala gabe. Burua beti bera. Elkar kakazten, gure gizon publikoak. Eta ez da gureak izateagatik, ez: nahitaez horiekin ibili beharra daukagulako baino. Haiak gureak ez balira ere, gu haienak garelako. Gu haienak. Hori da tristea. Espektakulo negargarri hori ikusten Euskal Herria. Amorrazioa ematen du gure zortea horien eskuetan ikustek. Joko zikin horretan. Pena ematen du. Euskal Herri honek ematen du pena eta tristura, holako kanpaina baten buruan.

Guregatik, libre dute ridikuloa egitea, horixe gustatzen bazaie, eta elkarri tratu horixe zor badiote, eta edozcini esijitzen dioten errespetoa berek sentitzen ez badute beren buruentzat, eta politikoa izatea demokrazia berri honetan hola ibiltzea bada. Aberriaren alde beti, noski. Haserrearen haserrez burua galduta, petralkeria hutsean, purtzil eta zirtzil asko. Itsuaren itsuz gizatzarkeria hutsean, zitalkerian, petralkeriaren profesionalak balira bezala, beren izen ona eta eginkizun publiko batetan herriari zor dioten begirunea lardaskatuz.

Eroz, traidorez, faxistaz eta ustelez ondo beteta geratu zaigu oraingoan Euskal Herria.

Eta aski da. Pasa da erreferendua. Eta aingeruekin joan dadila. Edo deabruekin. Baina joan dadila, etorri zen bidetik. Denak hurrengo hauteskundeak aipatzen hasi dira dagoeneko. Ez dakigu noiz izango diren. Beste tono batetan nahi genituzke, herri sofrituaren amorez. ■ *Joxe Azurmendi.*